

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Far banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Proiect de Regulament

pentru afacerile interne ale Consistorului eparchial.

I. Constituirea Consistorului eparchial.

§. 1. Consistorul eparchial este organul administrativ și judecătoresc permanent în trebile bisericești, școlare și fondationale în diecesă.

§. 2. Consistorul eparchial se compune din membri ordinari (referenți salariați) și din onorari, cari toți se numesc „asesori consistoriali“ aleși în număr stabilit, de către sinodul eparchial.

Asesorii consistoriali nu pot fi înrudiți între sine până la al șaselea grad de sânge și al patrulea de cuserie inclusiv. Asesorii depun jurământ de funcționare conștiincioasă, sunt stabili și numai în casuri de escese grave, constatate pe calea procesului disciplinar, se pot suspenda sau amova.

§. 3. Consistorul eparchial se împarte și lucrează în trei senate: a) în senatul strins bisericesc; b) în senatul școlar; și c) în senatul epitropesc, îndeplinind fie-care senat afacerile ținătoare de competența sa, independent unul de altul, sub titlul general de „Consistor eparchial“, ori întrunit în ședință plenară, la care iau parte toți asesorii deosebitelor senate, încât aceia prin absență sau din altă cauză nu sunt împedecați a participa la ședință.

§. 4. Președintele Consistorului eparchial este episcopul diecesan ori vicarul (locuțiitorul episcopesc), care în absența episcopului îl suplinește în ducerea presidului, ear în cas de moartea episcopului conduce împreună cu Consistorul toate afacerile bisericești în eparchie peste tot până la alegerea noului episcop. În lipsa vicarului și la cas de împedeccare episcopul designează pe substitutul său.

În senatul școlar și cel epitropesc, în cas de necesitate, episcopul poate concede presidul și unui asesor din aceste senate, fie preot ori mirean.

II. Cercul de activitate al Consistorului eparchial.

§. 5. În capul Consistorului și al eparchiei stă episcopul, care lucrează în înțelesul canoanelor mijlocit și nemijlocit pentru religiositatea și luminarea preoțimeii și a poporului. Atribuțiunile sale sunt personale și persidiale.

§. 6. De competența personală a episcopului se țin:

- a) a reprezenta biserica în afară conform canoanelor și Statutului organic;
- b) a îngriji pentru susținerea autonomiei și unității dogmatice a bisericii;
- c) a decide final cauzele dogmatice și pur spirituale;
- d) a emite cărți pastorale, și a face visitațiuni canonice în eparchie;
- e) a sfinți bisericile nou zidite în eparchie;
- f) a decide asupra alegerii de preot din punct de vedere canonic, pe cel ales și întărit a-1 chirotoni și provedea cu investitura canonică;
- g) a cerceta din punct de vedere canonic alegerea de protopresbiter, a chirotesi pe cel ales și numit decătre Consistor, a-1 înzestra cu singhelie și despre acestea a înștiința protopresbiteratul prin circular archieresc;
- h) a convoca sinodul eparchial ordinar și în cas de trebuință extraordinar;
- i) a numi, respective a întări pe vicarul episcopesc;
- j) a întări pe asesorii consistoriali din senatul strins bisericesc;
- k) a numi defensorul matrimonial al Consistorului și după trebuință, defensori și fișcali onorari;
- l) a pune econom din clerul mirean sau monachal pentru a priveghia asupra fondului instruct și a duce rațiociniu despre percepțiunile și erogațiunile episcopului.
- m) a esereita toate drepturile și prerogativele

reservate episcopului prin canoane și Statutul organic.

§. 7. De competența presidială a episcopului se ține :

a) a convoca ședințele Consistorului eparchial, a-l presida și conduce, ear la cas de împedecare a designa pe substitutul său, sau pe presidenții senatelor speciale ;

b) a lua jurământ officios dela asesorii Consistoriali, secretarul și defensorul matrimonial, în ședință plenară ;

c) a revida conclusele ședințelor și expedițiunile lor și a-le subscrie ;

d) a denumi personalul cancelariei Consistoriale ;

e) a supraveghia activitatea asesorilor referenți, precum și a tuturor funcționarilor și a întregului personal, a îngriji de studiarea și referarea obiectelor, de prompta și esacta expedițiune a acelora, de ordine și acurateță peste tot ;

f) a suspenda preventiv personalul subaltern în casuri disciplinare, precum și ori-ce persoană, care e însărcinată cu funcțiuni bisericesti, școlare și fondationale, în casuri grave, adeca când este pericol pentru biserică, școală sau averea acestora.

§. 8. De competența Consistorului plenar se ține :

a) alegerea secretarului și fișcalului consistorial, precum și a oficialilor ajutători ;

b) alegerea directorului, profesorilor dela institutul pedagogic-teologic, a profesorilor de religiune dela școalele medii cu catedre sistemisate, precum și a profesorilor și profesoarelor dela școala de fete diecesană la propunerea și pe basa candidării făcute de senatul școlar ;

c) publicarea concluserilor sinodului eparchial și ale congresului național bisericesc și luarea dispozițiilor pentru esecutarea acelora ;

d) pregătirea rapoartelor generale, studierea și stabilirea proiectelor de Statute și Regulamente generale sau speciale, transpuse dela singuraticele senate, sau isvorite din propria sa inițiativă, cari trebuie supuse aprobării Sinodului eparchial ;

e) a face dispozițiuni pentru reconstituirea corporațiilor bisericesti în parochii și protopresbiterate, pentru conducerea alegerilor de deputați la sinodul protopresbiteral și cel eparchial, precum și la congresul național bisericesc ;

f) a decide asupra diferențelor iscate din actul de alegere a deputaților sinodului protopresbiteral, eparchial și al congresului, cari nu aparțin la competența acestor corporațiuni ;

g) a numi administratori protopopești și a face dispozițiuni pentru îndeplinirea protopresbiteratelor vacante, apoi a denumi protopresbiter pe unul dintre cei presentați Consistorului ca aleși de către sinodul protopresbiteral ;

h) a da organelor protopresbiterale inviațiune în privința procederei, când sinodele protoresbiterale

s'au disolvat din cauză că s'au lăsat în tractarea obiectelor cari nu se țin de sfera lor, sau au vătămat buna ordine ;

i) a discuta afacerea de organizare sau sistemisare și dotare de nouă posturi după propunerea singuraticelor senate, a face propunere, și în fine, a efectui alegerea funcționarilor pentru posturile sistemisate, a le propune Sinodului pentru aprobare și votarea salariilor.

j) a delibera asupra rescriptelor mai înalte, care privesc cauze de interes general ;

k) a stabili budgetul Consistorului proiectat de senatul episcopesc pe baza propunerilor celorlalte două senate în general, și pentru fie-care senat în special și a-l propune Sinodului pentru desbatere și votare ;

l) a decide asupra cestiuilor de controversă între senatele speciale și asupra cauzelor de natură dubie, cari i-se delegă de către președintele Consistorului sau decătră senatele speciale ;

m) a decide în privința arondării protopresbiteratelor și a cercurilor electorale pentru sinodul protopresbiteral ;

n) a convoca sinodul eparchial ordinar, la cas de vacanță a scaunului episcopesc, precum și sinodul pentru alegerea de episcop ;

o) Consistorul plenar îngrijește ca toate pastorelele archierești, circularele și regulamentele și toate ordinațiunile de interes general să se publice în foaia oficială a diecesei ;

p) pertractează și decide asupra tuturor chestiuilor de principiu și de interes general al administrațiunei tuturor afacerilor bisericesti, școlare și fondationale și în toate acestea face propuneri sinodului eparchial.

§. 9. De competența senatului strins bisericesc se țin :

a) a judeca trebile ținătoare de sacramento și tipic ;

b) a priveghia asupra purtării bisericesti și morale a preoțimei, călugărilor și a poporului ;

c) a nisui ca bisericile să se sfințească și să se înzestrere cu icoanele, vasele, candelele și cărțile trebuincioase ;

d) a priveghia, ca protocoalele botezaților, cununărilor și ale morților să se ducă amăsurat ordinațiunilor sustătoare ;

e) a nisui ca sinoadele parochiale, protopresbiterale și mănăstirești să-și împlinească datorințele după cele ordinate în Statutul organic ;

f) a dispune ca protopresbiterii în tot anul să subștearnă Consistorului conscrierea preoțimei și a poporului tractual ;

g) a priveghia, ca bisericile cele nou edificănde să se clădească conform canoanelor ;

h) a delega o comisiune permanentă pentru esaminarea celor ce au a-se înainta la treapta preoțească ;

i) a judeca despre escesele preoțimei și ale poporului, ce privește datorințele lor bisericești, precum și cauzele disciplinare ale asesorilor și a oficialilor consistoriali și tuturor persoanelor însărcinate cu funcțiuni bisericești, sau cu manipularea averilor bisericești ;

j) a decide în instanța a doua cauzele apelate dela scaunele protopresbiterale și cele subșternute din oficiu ;

k) a ocupa conducerea eparchiei, după moartea episcopului, a înștiința pe mitropolitul și pe guvernul țării despre moartea episcopului, a nisui, ca și până la venirea noului episcop să meargă în eparchie toate după cuviință, a stărui ca în decurs cel mult de trei luni dela răposarea episcopului să se convoace sinodul eparhial, pentru alegerea episcopului ;

l) a executa toate decisiunile sinodale și congresuale, precum și toate dispozițiunile regulemen-
telor speciale sinodale și congresuale privitoare la resortul său.

m) a pertracta și rezolvi toate afacerile de constituire a corporațiunilor parohiale și protopresbiterale, precum și apelatele contra listelor membrilor sinodului parohial, apelatele contra concluserilor sinodului parohial și protopresbiteral în afaceri pur bisericești, protestele contra restaurării corporațiunilor parohiale și protopresbiterale și cauzele de disciplina comitetelor și epitropilor parohiali și protopresbiterali.

n) a decide final asupra tuturor chestiunilor de întemeierea unei parohii, de afiliare și de organizarea unei filie în parochia matră și de reducerea unei parohii ;

o) a dispune asupra sesiunilor parohiilor vacante și reduse în sensul Regulamentelor și Statutelor existente, a controla achitarea punctuală a tuturor dărilor publice după sesii și alte realități ale preoților ;

p) a îngriji și decide final toate afacerile de dotare și ori-ce competență a preoțimei ;

q) a face primirea elevilor la cursul teologic, a ține în evidență pe cei absolvenți și a îngriji de aplicarea lor în posturi compatibile cu statul lor ;

r) senatul bisericesc esercitează dreptul de administrare a fondului preoțesc, conform statutelor existente ;

s) îngrijește de prevederea parohiilor vacante și îndeplinirea lor conform Regulamentului ;

t) decide și resoală toate afacerile cari în sensul concluserilor sinodale și congresuale, a Statutului organic și a altor regulamente sunt avisate la competența sa ;

u) pregătește proiectul de budget pentru resortul său și îl comunică senatului epitropesc.

§. 10. De competența senatului școlar se țin :

a) a lucra pentru bunăstarea și prosperarea școalelor mari și mici confesionale ;

b) a îngriji de procurarea celor mai cores-punzătoare cărți școlare și acelea a-le așterne Sinodului spre aprobare ;

c) a priveghia asupra perfecționării și a pur-tării morale a profesorilor și a învățătorilor ;

d) a propune sinodului eparhial spre remun-
rare pe acei bărbați literați, cari prin edarea vre-unui op în ori-care sferă școlară au binemeritat ;

e) a îngriji ca tinerimea confesională, ce fre-
cventează școale comune sau de alte confesiuni, să învețe doctrina religiunii gr. orientale și să se cu-
minece în posturile prescise ;

f) a pune caticheți pentru tinerii de confesi-
nea gr. orientală, afle-să ei la ori-ce școală de altă
confesiune și pedecile ce s'ar ivi în privința aceasta
a-le delătura ;

g) a pune termen pentru esaminarea acelor in-
divizi, cari aspiră la ocuparea vre'unui post profe-
soral sau învățătoresc ;

h) a denumi comisiune esaminătoare care va
clasifica pe cei esaminați cu calcul „distins“ —
„bine“ — „suficient“, — „neîndestulitor“ ;

i) a da voie celui esaminat, care capătă cal-
cul neîndestulitor, să repetească esamenul și a-l
răspinge definitiv dela depunerea esamenului, dacă
și a doua oară va fi răportat calcul „neîndestu-
litor“ ;

j) a da voie celui esaminat, care capătă cal-
cul neîndestulitor, să repetească esamenul și a-l res-
pinge definitiv dela depunerea esamenului, dacă și
a doua oară va fi răportat calcul „neîndestulitor.“

k) a stărui, ca numai acei indivizi să se pună
de profesori în gimnasiile confesionale, cari au de-
pus esamen înaintea comisiunei ad hoc, cu succes
bun din studiile pe cari ei au să-le propună (filolo-
gice, matematice, naturale și istorice, precum și din
literatura limbei române) ;

l) a stărui ca de profesori în institutul cleri-
cal să se așeze astfel de indivizi, cari au depus
esamen din științele teologice, pedagogice, din drep-
tul canonic, din tipic și cântările bisericești ; ear de
profesori la institutul pedagogic, cari au depus esa-
menul din științele pedagogice, tipic și cântările bi-
sericești ;

m) a stărui ca de învățători la școalele capitale
și poporale să se înainteze astfel de clerici sau pe-
dagogi, cari au absolvat cursul teologic sau peda-
gogic și din științele pedagogice au depus esamen cu
calcul bun ;

n) a întări în posturi pe profesori și învăță-
tori, îngrijind, ca alegerea lor să fie făcută cu ob-
servarea preseriselor Statutului organic ;

o) a trimite din timp în timp unul sau doi co-
misari din sinul său spre cercetarea școalelor ;

p) a stărui ca comunele bisericești să zidească
școale și locuințe pentru personalul învățătoresc,
unde lipsesc acelea ; și să facă salare potrivite che-
mării lui celei grele ;

p) a ordina în tot anul pe timpul ferierelor conferențe învățătoarești și pentru conducerea aceloră denumi comisari din corpul profesoral și al învățătorilor ;

q) a pertracta și a decide cauzele disciplinare ale profesorilor și învățătorilor ;

r) a executa toate decisiunile sinodale și congresuale, precum și toate dispozițiunile regulamentelor sinodale și congresuale, privitoare la resortul său ;

s) a escrie concurs pentru catedrele vacante sau de nou create, a examina actele și a face candidarea pentru alegerea în Consistorul plenar și totodată a lua dispozițiuni de substituirea provisorie la posturile de profesori până la alegerea definitivă ;

t) a publica concurse, a conferi stipendii și a îngriji de creșterea religioasă morală a stipendiștilor conform literelor fundamentale ;

u) a îngriji pentru organizarea, susținerea și inspecțiunea internatelor diecesane atât în partea didactică, cât și cea financiară ;

v) a îngriji și controla ca învățătorii să achiteze regulat dările publice de orice natură eicetate de după pământurile și realitățile de cari beneficiază ;

z) a primi elevii pentru despărțământul preparandial și a controla activitatea conferențelor învățătoarești ;

x) a dispune independent în cadrul bugetului de sumele votate pentru resortul său și a se asemăna direct la cassă ;

y) a face raport Sinodului eparhial despre starea școalelor și a învățământului și propunere pentru ameliorarea trebei școlare.

§. 11. De competența senatului epitropesc se țin :

a) a conduce și administra întreagă averea mișcătoare și nemișcătoare a episcopiei și a purta grije pentru odoare și prețioase, bibliotecă și fondul instruct, precum și pentru fundațiunile episcopiei și a compune un inventar despre toată averea eparhiei ;

b) a alege din sinul său pe casier și controlor ;

c) a priveghia pentru susținerea și întregitatea averei diecesei, a nisui pentru sporirea ei, făcând propunere în privința aceasta sinodului eparhial, apoi va nisui pentru încassarea regulată a intereselor, arânzilor și a altor venite și pentru neîntârziata elocare a banilor disponibili în cassa de păstrare sau în hârtii de stat, sau pentru elocarea acestora la privați pe lângă o cauțiune în realități de preț întrăit, intabulați la locul prim ;

d) a păstra banii, hârțiile de valoare precum și documentele realităților și fondurilor în cassă de fier, provăzută cu trei chei, una la un membru al senatului încredințat cu aceasta, a doua la casier, a treia la controlor ;

e) a face proiect de buget pentru resortul său, a examina proiectele de buget prezentate de senatul bisericesc și școlar și pe acest temei a compune bugetul

general al Consistorului și a-l supune spre re-viziune la Consistorul plenar și de aci la Sinodul eparhial pentru stabilire și aprobare ;

f) a duce contabilitate în regulă și a face rațiociniu anual esact atât despre percepțiuni și erogățiuni, cât și despre starea reală și factică a activeilor și a pasivelor fiește-cărui fond în special și pe aceasta basă a încheia în fie-care an după titluri o socoată și bilanț asupra stării tuturor averilor fondurilor și fundațiunilor administrate de Consistor, ear contabilitatea Consistorului are îndatorirea ca la finea fie-cărui semestru să încheie și să prezenteze Consistorului socoțile asupra stării tuturor averilor și fondurilor administrate la cassa Consistorială ;

g) senatul epitropesc face aruncările, poartă evidință și se îngrijește de încassarea punctuală a tuturor contribuțiunilor și impozitelor decretate prin votul sinodului eparhial sau alte dispoziții speciale și totodată ia spre acest scop toate măsurile de lipsă, eventual solicează punerea sub cercetare disciplinară a tuturor organelor neglijente ;

h) pentru toate emisiunile neimplirite a acestor datorințe atât la încheierea socoților, cât și la încassarea contribuțiunilor sunt răspunsabile persoanele sau organele însărcinate cu aceste funcțiuni ;

i) a prevedea și decide asupra tuturor afacerilor epitropești din parochii și protopresbiterate în sensul Regulamentelor și a dispozițiilor în vigoare ;

j) a prevedea și a decide asupra tuturor altor agende, cari sunt avisate la competența sa, sau prin hotărârile sinodului eparhial, sau prin alte dispozițiuni ale Consistorului ;

k) a face și introduce un Regulament propriu de organizare, atât în ceea ce privește contabilitatea, cât și administrare a cassei.

(Va urma.)

In chestia propagandei.

Biserica unită din țara noastră este o biserică națională, biserică românească ; și ca atare trebuie să-și împlinească misiunea sa.

În timpurile mai nouă însă, o vedem decăzând la rolul de *ancilă a propagandei catolice*. Prelații ei nu-și țin de datorință să accentueze românitatea ei și s'o apere, ci din contra, cu un... zel rău plasat seamănă, alimentează și propagă separatismul în mijlocul poporului : „*Ad majorem gloriam !*”

Agresiunea și intriga contra bisericii noastre române ortodoxe, pe de o parte, — ear pe de altă parte lipsa desăvirșită de unitate în conducerea cu demnitate a instituției bisericii unite, ce ușă mare deschid doritorilor de a cutropi neamul nostru !

Și că cele-ce spunem sunt triste adevăruri, fără a reflecta la *chestiile de actualitate*, lăsăm să se învedereze din cele ce urmează.

Intr' un fragment din memoriile sale, „Schite istorice din anul 1860,“ dl *At. Marienescu*, judecător de Tablă în pensiune și membru al Academiei Române, publică în „*Transilvania*“ No 1 a. c. următoarele :

„ . . . În 18 Iunie 1860, după dejun m'am retras în chilă și mi-am însemnat punctele, despre cari am să vorbesc cu Erdélyi; pela 11 oare am mers în curtea episcopescă, am căutat pe secretarul Ioan Vancea (mai târziu mitropolit în Blaj) și l-am rugat, ca să-mi mijlocească audiență la Ex. Sa. Secretarul mă primi cu „carissime, dilectissime“, cu bucurie că am venit să-l cercetez și îndepărtându-se pe 2—3 minute, îmi referă că Ex. Sa mă primește și-mi arătă ușa, pe unde să intru. — Ex. Sa stând în picioare cu o față voioasă me primi — în senul strins — cu amiceață sau doară iubire părintească, și-mi arătă locul lângă dînsul pe divan. I-am enarat toate în înțelesul celor mai sus înșirate în scrierea aceasta, și l-am rugat, ca în interesul Românilor din Ungaria și al gimnasiului din Beiuș, ori să facă un memorandum către Majestatea Sa, ori petițiune către senatul imperial, ori informațiune unuia din senatorii imperiali, ori alt ceva, așa cum Ex. Sa va afla de bine și de lipsă, — după împrejurări, să însărcineze pe protopopi, ca aceștia să facă ceva, — și pentru orientare, i-am cetit formularul de petițiune, ce era chiar conceptul meu original și i-am spus că printre Români am mai împrăștiat câteva exemplare de formulare.

Erdélyi făcu mișcare cu capul, ca și când toate le-ar fi aprobat și zise: Bine, bine, dă formularul acesta secretarului Vancea, ca să facem ceva în consonanță cu formularul. Apoi s'a început un discurs, respective o pertractare a punctelor, a împrejurărilor speciale și Erdélyi s'a dechiarat: „Și eu sunt Român, și voi face, ce pot face pentru Români. Eu voi face întrebare către Ex. Sa domnul mitropolit conte de Șuluț, că oare cu dînsul în confelgere să petiționăm la Majestatea Sa, sau că oare despre lipsele și dorințele Românilor din Ungaria să înformăm pe senatorii imperiali?“ Eu atunci mi-am exprimat mulțămirea pentru-că așa de tare se interesează de cauza română, și bucuria, că mi-am ajuns scopul călătoriei mele; și sărutându-i mâna, am vrut să plec, dar mă prinse de mână și mă opri la prânz. Înainte de prânz formularul de petițiune, precum am mai amintit, conceptul original, l am predat secretarului Vancea.

La prânz, unde era și secretarul și vr'o trei inși, cari se țineau de curte și de cancelarie, a.n povestit despre călătoria mea din 3 Sept. 1859 la București. În București erau două surori ale mamei mele, una Saveta măritată după Silvan Muntean profesor de gimnasiu, alta Sofia, după Vasilie Barbuș băcănariu, și fiindcă Ștefan Lazaroviciu, neguțător și eu stare bună în Lipova, ținând pe Juliana, sora mamei de soție, avea de lucru în București, m'a chemat și pe mine ca să-l însoțesc, spunând că întru cât nu mi se ajung banii va spesa el pentru mine. Am povestit că în București Vasilie Maniu avocatul m'a pus în birjă și m'a dus la ministri și alți români de frunte ca să mă presinte, — că aceștia după finirea doctoratului în drepturi, m'au invitat de profesor din dreptul roman, că am reîntors pela Brașov, numai ca să cunosc în persoană pe George Bariț și Iacob Mureșianu, muncitori naționali, — că în Sibiu am rămas o zi, ca să fac vizită mitropolitului Șaguna, că am reîntors acasă la Lipova și de aci iară la Pesta. Firește, că povestirea era ilustrată cu cele ce am văzut și auzit.

După prânz episcopul mă duse într'o chilie, unde numai noi doi eram, la cafă neagră, mă puse pe divan lângă dînsul și mă imbiă cu o sugare. — În decursul vorbirii mai reflectă la unele puncte, mă mai ispiti despre

călătoria mea în România și adause, că toate rămân așa cum s'a dechiarat înainte de ameazi, și când m'am sculat să plec i-am sărutat mâna, și petrecându-mă până la ușa m'a întrebat: Dar unde călătorești de aci? La Beiuș — am răspuns — ca să mă întâlnească de unii profesori de acolo, cari îmi sunt amici — și am ieșit fiind încântat de atâta bunăvoință și de românismul episcopului.

Escelenția Sa Erdélyi, după prânz în prima oară mă denunță comisariului de poliție din Oradia-mare.

După prânzul strălucit am plecat la preumblare și ca să mai văd orașul. În reîntoarcerea mea către otel, fiind vecernia în biserica greco-orientală română, am intrat ca să văd înăuntrul bisericii și înainte de 5 oare am reîntors în otel. Ancă nu intrasem în chilă și celariul (kellnerul) mă înșunoștițează, că m'a căutat poliția, și că doară mă caută și prin oraș.

Îmi trecni inima! Nu puteam să cuprind cauza. De scopul călătoriei mele știe numai Antonie Mocioni și Erdélyi. Mă întreb, că ce am făcut? și în fapta mea nu află nici o vină, și pentru fapta mea nu simțiam nici o frică, — dar, dar cine știe ce e? dar poliția poate face abus. Aveam totuși un presimț, că dacă este ceva, poate purcede numai de la Erdélyi, și ca nu cumva poliția să mă prindă de pe stradă și să fiu dus cu jandarii, — m'am hotărît, ca eu să mă duc la poliție și să mă arăt.

În calea către poliție mă abătui pela Nicolae Zsiga, i-am descoperit toate și l-am rugat, că dacă în o oară sau două dela poliție nu reîntorc pela el, să știe că sunt deținut, și să facă ce poate ca să scap. Zsiga cu îngrijire îmi zise: „Ah! fiule, dar pentru-ce nu mi-ai spus ieri despre aceste, că ți-aș fi zis, ca să nu mergi la Erdélyi. De bună sama el te-a arătat poliției, e lucrul lui, n'are păreche de dușman reu asupra Românilor neuniți, — despre cauza Dtaie voi da de știre altor Români de aici, cari doară vor pute face ceva pentru Dta“.

Eată lumina în care se presintă „carissimul“ prelat gr. catolic contimporan cu marele Șaguna!

Dacă ne vom apropia acum mai mult de celea ce se petrec în zilele noastre, eată cine sunt aceia cari au luat locul *delatorului*. (Cităm din cartea: *Cheshtia autonomiei Bisericii Române unite în șirul lupțelor noastre pentru existența națională*).

„ . . . în lupta pentru independența bisericii unite: forțele pe cari noi vom putea să le desvoltăm în luptă! Ni se impune (acum) întrebarea: cum stăm eu acest argument?

Pentru aflarea răspunsului nu va fi fără de folos dacă vom învêta ca din celea trecute să cunoaștem celea viitoare, știind, că între împrejurări și din motive identice, oamenii vor repeta la vremuri aceleași acțiuni. Și fiind dată o serie de fapte împlinite, direcția în care se înșiră acestea, o indică pe aceea a celor viitoare.

Cum ne spune „Memorialul“ din 1897, de unde la început lucrările pentru autonomie ale maghiarilor purtau o firmă romano-catolică; în ajunul alegerilor pentru congresul autonomice celea patru eparchii ale mitropoliei române unite au fost provocate, „fie-care separat și de-a dreptul și nu pe calea mitropolitului“, ca să aleagă deputați pentru congres după un normativ și într'un număr stabilit fără de știrea și învoirea lor. Episcopul din Oradea-Mare și acel din Lugoj au ordonat alegerile. Mitropolitul și episcopul Gherlei au tăcut. S'a făcut deci un act contrar intereselor și demnității bisericii române unite și în aceeași vreme un contrast în ținuta deosebitelor părți constitutive ale mitropoliei române unite. Cei doi episcopi împreună cu deputații preoțești și unul mirean din eparchia Orășii-Mari au intrat în congresul pregătitor.

Cinci deputați mireni, trei din eparchia Lugojului și doi din acea a Orăzii-Mari au stat acasă. Iată acum contrastul în ținuta aceleiași eparchii și la Lugoj și la Oradea.

În acest congres a fost stabilit un regulament pentru alegerea deputaților congresului, care primind sancționarea deputaților congresului, care primind sancționarea regelui, a servit drept basă pentru alegerile noi din anul 1870, când archidieceasa și Gherla au stat iar pasive. La Oradea s'au făcut alegeri în toată regula, ear la Lugoj — ei, la Lugoj încă nu s'au făcut alegeri; fiind-că murise episcopul și rămăsese eparchia fără de „cap“. Episcopul Orăzii-Mari a intrat în congres. Deputații aceleiași eparchii însă, nici acel preotesc, nici cei doi mireni nu au luat parte la congres. Și — lucru, prin care intrarea episcopului de Oradea-Mare devine și mai ilustrată — acești deputați au prezentat congresului o declarație, în care motivează: pentru ce „nu pot și nici că vor să participe...“ Același lucru, ca mai înainte. După încheierea congresului, episcopii catolici s'au intrunit mai de multe ori în conferențe, a căror preocupare era cauza autonomiei. La aceste conferențe au fost invitați și prelații români, dintre cari a luat parte când mitropolitul, când vre-un episcop. Rostul acestei participări a rămas însă o taină înaltă pentru vulgul profan. (Memorial. 1897. Pag. 6—10)

Contraziceri și ear contraziceri! O luptă șovăitoare, care caută tot-de-una ca să înconjure pericolul și nici odată ca să-l înfrunte; care ține stindardul ascuns în cortul cel mai din dos . . .

Eată deci și pe cei de astăzi adoptați ai propagandei fidei!

Aceștia să fie meniți a salva biserica română unită din ghiarele catolicismului maghiar?

Nici P. S. S. Episcopul Lugojului, dar nici eminența Sa vicarul dr. Lauran nu va putea-o crede. Atunci cine s'o creadă?

Par' că vedem spectrul din Dante: O voi che entrate . . .

Încr-zători însă în vlaga celor neotrofiați exclusiv cu principiul de „singură mântuire“ prin biserica Romei, ne-am aștepta la o firească reacțiune contra acestei dezastruase porniri.

Ce vedem însă în presa, „lumina“-unită, în „Unirea“?

Găsim „Spicuri literare“ de-al-de-astea:

„Pe ideea unei dogmatici ortodoxe se bazează în Rusia curentul în contra civilizațiunii apusane și ura contra străinilor în genere.

„Tendințele obscurantiste, cari stăpânesc astăzi cercurile dirigente ale Rusiei, cu spriginul bisericii ortodoxe se mențin și se lătesc“. . . („Noua Revistă Română, C. R. Motru, — profesor de estetică.)

Și periodic aduce „Unirea“ „spicuri,“ despre Rusia, — pentru luminarea a ce? pentru apărarea a ce? În spriginul infailibilității Papei?

Sancta simplicitas!

Nu e numai de ris, ci direct compromițător, — dar în același timp e foarte dureroasă această rătăcire a oaiiei pierdute!

Nu vrem moartea păcătosului, ci îndreptarea lui. Învețe dar din trecut, pentru a reveni pe adevărata cale a mântuirii.

Predică.

Rostită de I. Suciu preot-capelan în Duminica a 2-a din post cu ocaziunea sfîrșirii a 4 ripide și — cruce și a unui chivot în preț de 250 coroane — donat de către credincioșii comunei

„Cel ce seamănă cu scumpătate va și secera cu scumpătate, ear cel ce seamănă cu dărnicie va și secera cu dărnicie.“ (Ap. Pav. II. Cor. e. 9. v. 6.)

Iubiți Creștini!

Cu aceste cuvinte ale Apostolului Pavel adresate către Corinteni 'mi încep și cuvîntul cu ocaziunea aceasta, când după o sămănare cu dărnicie, cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns și la secerișul dărnice. Mă bucur tocmai, ca sămănătorul, care nu a cruțat sămînța, primind rod îmbelsugat, pentru că Iubiților, ce folos pentru sămănătorul care lucră, pregătește bine pămîntul, ear când seamănă cruțată sămînța? — acela primește rod neîndestulitor.

În cazul present eu am fost sămănătorul, cuvîntul meu sămînța, voi iubiți poporeni pămîntul bun, ear rodul, eată-l naintea noastră. Iubiților Ascultători! Dintre datorințele cele mai mari ale omului este conform cuvintelor S-tei Scripturi între altele și datorința de a ajutara pe cel avisat la milostenie și de a da zeciniuala cuvenită Domnului din prisosința noastră, căci credința adevărată numai prin fapte se poate dovedi, numai din fapte se vede; căci zice apostolul Iacob în ep. generala (c. 2. v. : 13—17.) „Îndecată fără milă va avea cel ce nu face milă, și mila se laudă asupra judecării.“ Și ear El zice: Ce folos este de ar zice cineva, că are credință, ear fapte nu are? Au poate credința să-l mântuiască? căci de va fi un frate sau o soră în lipsă de hrană și gol și le veți zice: Mergeți în pace încălziți vă și săturați-vă, — dar voi nu le a-ți da cele de lipsă pentru îmbrăcarea și hrana trupului, — care este folosul? Așa și credința dacă nu are fapte, moartă este, căci „de vei zice tu, că ai credință, ear eu am fapte; arată-mi credința ta fără faptele tale, ear eu ți voi arăta credința mea prin faptele mele.“ (ap. Iacob c. 2. v. 18.) Deci crede creștine, că credința fără fapte moartă este; ca dovadă mărturie ne este părintele nostru Avram, care s'a îndreptat la unul Dumnezeu nu numai prin credință; ci prin credința sa dovedită prin faptă când a dus pe altarul Domnului pe fiul seu Isac spre a-l sacrifica.

O datină veche, de-la începutul existenței noastre este, Iubiților, de a aduce jertfă pe altarul Domnului în semn de dragoste și mulțămită pentru darurile Sale cel'e bogate prin cari zilnic părtăși suntem. Așa și voi credincioșii acestei biserice după putința voastră unul-fiecare cred, că nu din silă, nu pentru întrecere, nu din cauza că îi cade greu, că fratele, vecinul seu a dat, ci pătruns de credința adevărată față de Dum-

nezeu, care se dovedește prin fapte — a contribuit cu filerul său spre podoaba casei Domnului nostru. Zic, nu cred, ca din cauzele amintite, căci zice (ap. Pavel în ep. a II-a c. Cor. e. 9. v. z.) „Fie care să dea precum și-a propus în inimă, nu cu părere de rău, sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe dătătorul voios.“

Iubiți Creștini! Dacă unul sau altul cu această ocaziune poate, zic poate nu a contribuit cu filerul său pentru podoaba bisericii noastre, nu e de luat în nume de rău de către cei dăruitori, ci precum acelora, așa tuturor prezenți ori absenți în numele Domnului le zic: de câte ori glasul bisericii cere ajutorul — zeciniiala din prisosința ta, — arată-ți creștine credința prin fapte, precum părintele Avram și a arătat, prin care credință amic al Domnului a devenit, ca așa cu toții să putem striga — cu cuvintele prorocului David — la sfârșitul vieții noastre: „Întoarce-te suflete la odichna ta, că a venit vremea să te duci să moștenști făgăduința cea dată de-la Domnul.“

În fine înainte de a-se ceti numele tuturor credincioșilor, cari au contribuit pentru podoaba altarului, în numele lor zic: Doamne! lucrul ce l'am început întru Preasfânt numele Tău, ne-ai ajutat de l'am adus la îndepline spre mărirea Ta și spre binele și fericirea credinciosului Tău popor. Ajută Doamne, ca credinciosul și darnicul Teu popor să-și poată continua de a-și arăta credința prin asemenea fapte Ție plăcute, ear jertfa adusă pe altarul Teu respălătește-o prin darurile Tale cele bogate necesare de a-i conduce către fericirea vremelnică și cea vecinică. Amin.

Predică.

pentru Dumineca a II-a s. paresime.

„Eară Iisus văzând credința lor, a zis slăbănogului: Fiule, iartă-ți-se ție păcatele tale.“ Mc. II. 5.

Iubiților Creștini!

O! fericită adunare în Domnul! Când vă ved adunați atât de frumos, fiilor, în acest sfânt locaș al Tatălui nostru, mă umplu de bucurie duhovnicească, inima'mi se înalță la cele cerești, ochiul scaldat în lacrimi de bucurie vede cu mult mai departe — și când socot apoi că timpul în care ne aflăm acum și lucrurile tainice ce ne stau înainte: s. post, cu toate așezămintele st-elor paresime, cari sunt orinduie spre mântuirea sufletelor noastre, trebuie să vă strig fiilor cu apostolul Pavel: „Mai aproape este noaua mântuire acum, decât când am crezut.“ (Rom. XIII. 12.)

Dacă de mântuire este vorba, apoi cine nu mă va asculta cu drag, când în numele lui Dumnezeu am pășit astăzi înaintea voastră de a vă învăța!?

Capernaume! Capernaume! orașule măreț în care mai cu prisosință a resunat glasul Mielului lui Dumnezeu,

tu, să fi binecuvântat! În acest oraș a intrat, iubiților, Iisus — ne spune s. evanghelie de azi — și a intrat într-o casă și a început a învăța. Vestea că se află El în Capernaum și frumseța învățăturilor sale au adunat lumea de pretutindeni, încât nu mai încăpeau nici în casă și nici pe afară, ascultând cuvântul său cu atâta sete, în chipul cum soarbe pământul ploaia după o secetă mare. În mijlocul liniștii celei mari, patru inși se trudesec, aducând într'un pat pe un paralizit sau slăbănog, a pătrunde printre mulțime ca să-l prezinte lui Iisus, dar prelângă toată truda și osteneala nu isbutesc. Dorul după mântuire îi ridică însă pe acoperișul casei, strică acoperișul și îl slobod înaintea lui Iisus: „Ear Iisus văzând credința lor, a zis slăbănogului: Fiule, iartă-ți-se ție păcatele tale.“ M. II. 5.

Credința cea mare a lor fu îndemnul Mântuitorului d'a-l vindica sufletește pe cel slăbănog; dreptaceea și eu vă voi cuvânta azi despre feliul cum avem și noi să credem, ca să luăm mântuire, — să mă ascultați însă cu luare aminte!

Credința și necredința se luptă între olaltă în lumea de acum, în urma căreia s'a împărțit lumea în două în: credincioși și necredincioși. Încă dela începutul lumii nevăzute, adevăta dela facerea ângerilor se urzește credința și necredința. Știm din s. Scriptură soartea ângerilor buni, credincioși făcătorului lor Dumnezeu, Părintelui și earăși îngrozitoare stare acelei părți de îngeri, cari nevoind a crede, orbindu-se de trufie s'au răsboit, însă capătul și sfârșitul urgisit îi ajunsese. D'atunci s'au perindat popoare peste popoare, unele cu credință mai tare, altele cu credință mai slabă și altele de tot necredincioase. Așa orbecau oamenii prin întunecimea timpurilor și lungimea vremilor, cum nesigură îi este călătorului calea sa în miez de noapte, când nici o rază nu-i luminează. Cădeau din credință în necredință, cum alunecă omul în întunec și cade când într'o groapă, când într'alta. Această întunecime de minți a ținut mulțime nenumărată de veacuri, și un dor după lumină, o redeșteptare din acel somn învăluit se simția mai pretutindeni. Toți oftau după o clipă de lumină, era o privesiște dintre cele mai grele și nesuferite. Și împărații puternici însetoșară după o rază de lumină — de credință — și cei mai mici și neputincioși încă nu mai puteau duce jugul întunecului, ear învățații timpurilor prelângă toate filosofiele lor cercau mereu o rază de lumină — un isvor de credință. Eată cât de frumos ne pune în icoană acele timpuri filosoful Socrate, când, vorbind despre nemăsurata păcătoșenie a timpului sau a necredinței oamenilor, care întunec numai o ființă mai înaltă îl poate schimba, acea față stricată a lumii, păgânul Alcibiade îl întrepruse strigând: „Oh! de ar veni în sfârșit! Oh! de nu ar întârzia! Oh! de ar veni să-mi resfire întunecimea mea (necredința!) Ori cine să fie acela, eu îi voi urma bucuros, numai să mă facă mai bun.“ (Nic. II. 22.)

Ați auzit creștinilor dorul unui păgân care cu 400 de ani înainte de Cristos nu mai putea suporta necredința oamenilor cari și pe el singur întru atâta îl copleșise încât în toate lucrările sale era nestatornic.

Ofta adecă după lumina credinței care să'l facă mai bun. Și acea lumină, la plinirea vremilor, aceea stea luminoasă, luceaferul conducător al tuturor oamenilor, pică în Vitleemul Iudeii și arată lumii lumina cunoștinței și a dreptei credințe. Lumea se simte ca de nou născută, veacurile amare se prefac în timpuri de dulcețată și lumină și „cei ce petreceau în latu-rea și umbra morții lumina a strălucit lor.“ Isaia IX. 2.

Eată lumea de aur a oamenilor! A venit steaua spre folosul omenimei, să îngroape însă lumina ei, prin necredință! Și așa se urmează aceasta până în ziua de azi când netrebnicia oamenilor și necredința cea atât de isbitoare în cele sfinte și bune se poartă cu toată trufia diavolească. Necredința a ajuns azi modă; în cel ce a recit rivna către biserică, către legea sa, mai mult, acela e mai mult laudat; ear din contra, cel ce s'a datat a implini cele ce prescrie biserică, cel ce cu drag calcă pragul bisericeii, unul ca acela e hulit și batjocorit ca unul ce nu se ține mai mult de lumea de acum, ci de cea veche. Triste timpuri am ajuns!

Năravuri ce ne-au copleșit deopotrivă pe toți! Cu ce ne vom scăpa de ele? Cu ce ne vom spăla de această întunecime păcătoasă!? Cu ce ne vom feri corpul de această boală — cangrenă — ce roade și ne strică tot chipul nostru alcătuit după chipul și asemenarea bunului Dzeu? Cu ce ne vom apăra mărgăritarul cel scump, — sufletul — nostru? Cu dreapta credință! Aceasta e singura armă a creștinului, căreia nici o putere nu-i poate sta înprotivă. Celui credincios toate i-se împlinesc. „Strigat-au dreptii și Dl i-a auzit pe ei. Păzește Dl toate oasele lor.“ (Psalm 33.) „Ochii mei peste credincioșii pământului, ca să șadă ei împreună cu mine.“ (Psalm 100). Și earăș într'alt loc al scripturei se zice: „Fără credință nu este cu putință a plăcă lui Dzeu.“ Pe lângă toate aceste bunătăți vedem cu părere de rău iubitorilor frați și fii, că și în rândul creștinilor noștri se află mulți și încă o parte covârșitoare, cari numai cu buzele laudă pe Dzeu, ear inima, cugetul lor e departe, nu sunt destul de tari în credința creștinească.

Și o! câte pilde vrednice de urmat ar fi de unde ar învăța ficcare cum are a crede. Au n'ați auzit de marea credință alui Avram, care și pe fiul său Isac l'a dus în munute ca să-l jertfească!? Răbdarea dreptului Jov — care numai în urma credinței sale a urmat — nu vă este cunoscută? Credința celor patru și a slăbănogului din evangelia cetită azi — au nu este ea vrednică de urmat?

Credința părintelui măhnit Iair are pereche de asemenat? Muerea ce pătima de curgerea sânge-

lui de 12 ani, ce a mântuit'o — decât numai credința ei? Și în sfârșit câte mii de sfinți și mucenici pentru ce și-au perdut vieța lor? Numai pentru că au fost tari în credință. Acestea vi le-am adus ca tot atâtea pilde de credință tare, ca să știți ce este, a crede și cum se cade să fie credința noastră. Sunteți incredințați pe deplin, că credința ne aduce mântuire? Dacă da! apoi nu întrelăsați nici o clipă, căci „acum e timpul bine primit“ acum când suntem în sfințele paresime, ne stă calea spre mântuire. Pregătiți-vă prin post, faceți fapte vrednice de creștini, că prin aceea vă arătați credința voastră. Fiți neclătit întru adevărurile bisericeii noastre, mai ales acum arătați-vă ca stâncile de piatră, acum, când vijeliile lumii păcătoase se încearcă a scoate din temelii arborele de vieță al bisericeii noastre străbune. Țineți și credeți Tainele cele 7 ale bisericeii noastre pentru cari a sângerat Iisus pe cruce. Păziți posturile cele 4. Căci acelea sunt cei patru inși cari ne duc și pe noi ca pe slăbănogul și ne ridică din patul boalei păcatului, către doftorul sufletelor și al trupurilor. Acesta nu e așezământ nou, nu, căci ascultați: Moisi înainte d'a primi cele 10 porunci, a postit 40 zile. Postul de 40 zile alui Ilie, numai acela a făcut de s'a deschis ceriul. „Dl nostru Iisus Cristos, scrie — sf. Ioan gură de aur — prin postul său de 40 zile, pildă ne-a dat nouă.“

Și acum aș putea încheia cuvântul meu, dați-mi însă voie iubitori frați și fii ca de încheiere să aducem o jertfă Tatălui ceresc cu duh umilit și cu inimă smerită, care să vă fie vouă totodată și credeul vieții voastre. Sus să avem inimile! Cred într'unul Dzeu Tatăl a totțiitorul carele a făcut toate cele văzute și nevăzute. Cred într'unul Domn Iisus Cristos fiul lui Dzeu unul născut carele din Tatăl s'a născut, Dzeu adevărat. Cred că pentru a noastră mântuire s'a pogorit din ceriu, s'a intrupat dela Duchul Sfânt și din Maria fecioară s'a făcut om.

Cred, că s'a răstignit pentru noi, cred că a pătimit și s'a îngropat, cred că a înviat a 3-a zi și s'a înălțat la ceriu și cred că șade de-a dreapta Tatălui. Cred că earăș va să vie, însă cu mărire, ca să judece vii și morții. Cred și întru Duchul Sfânt Domnul de vieță făcătorul carele din Tatăl purcede, carele împreună cu Tatăl și cu Fiul este de o ființă și mărire. Cred într'una sobornicească și apostolică biserică, cred și mărturisesc numai un botez, cred întru ertarea păcatelor, cred și aștept învierea morților și credem și în vieța veacului ce va să fie. Amin!

Jabar, 18 Februarie 1901.

Ioan Nicorescu,
preot gr. or. rom.

Supliment la „BISERICA și ȘCOALA“ Nr. 9,
Anul XXV,

D I V E R S E.

* **DI Romul Ciorogariu**, redactorul ziarului nostru, Sâmbătă la 10 Martie a fost tuns într-un monach la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, primind numele de *Roman*.

* **Greva dela institutul pedagogic**. Precum se știe, la institutul teologic-pedagogic din Arad există o Societate de lectură, în care se iviseră unele împerecheri. Consistorul a încredințat corpului profesoral elaborarea de noi statute și apoi din partea sa a formulat acele statute, după cari, ca și la institutul simi ar din Sibiu, s'au dat drepturi ultimelor două cursuri pedagogice și celor trei cursuri de teologie.

Cursurile ultime de pedagogie însă n'au voit să intre în societate fără cursul II pedagogic, căci, vez. Doamne, s'a pus chestia pe terenul nepermis de - partid! S'au făcut două încercări de a constitui Societatea, odată de profesoral delegat, apoi de directorul Seminarului, dar zadarnic; se începuseră demonstrațiunile și categorica denegare a supunerii.

În fața acestei ne mai pomenite atitudini, Consistorul a recurs la ultimul remediu, la eliminări.

Aceste surcele ale spiritului modern și-au bătut joc și de duhovnicul, care mersese să-i mărturisească și apoi s'au pus să dicteze Consistorului condițiuni: să-și anuleze decisiunile și să-i restituie în drepturile lor, — colindând totodată pe la „patronii“ lor. Părea un ce înne mai pomenit acest lucru, dar împrejurările îl explică: Agenții provocatori se amestecaseră printre nenorociții băeții, car ajunseră cu totul în ghiarele lor.

Advocatul, care se scrie Ștefan C. Pop și în Arad reprezintă unitismul, și-a făcut și aci datoria confesională, sub sonorul titlu al românismului. Băeților conduși la dinsul de nu anumit Măglaș li-a dat bani; și, de, băeții începură a vorbi, că au avocat, etc. etc., care va regula Consistorul. Temeritatea acestui om adus, bagseama, de vânturile propagandiste aci, merge până acolo, încât pe față ia poziție în afacerile noastre bisericești, — precum s'a văzut și în afacerea protopopului Moise Boșan; ceea-ce de sigur place părinților Radu și Lauran, cari așteaptă cu brațele deschise suflete ortodoxe.

Ne mângăie însă vorba, că omul propune și Dumnezeu dispune. Fiind acum în curat cu rolul d-lui Ștefan C. Pop, ne vom trage consecvențele.

De altfel elevii sunt acum liniștiți, n'au decât căința că s'au lăsat seduși și afară de cei eliminați toți frecventează prelegerile.

Consistorul plenar s'a pronunțat în chestie, aprobând procedura senatului școlar și solicitând delăturarea relexor, cari au produs acest spirit revoluționar și anticlerical între tinerime.

* **Dar bisericeii**. Credinciosul Teodor Olău, episcop în Janoșda și soția sa Oana din dragoste față de așezămintele sfintei biserici și pietate creștinească au dăruit sfintei biserici din Janoșda un rând de odăjdii preoțești în preț de 50 cor. Acești marinimoși creștini totdeauna au dovedit și prin fapte simțemintele lor creștinești și continuă a arăta dragostea lor față de biserică prin jertfe nenumărate. Primească pișșii dăruitor și pe aceasta cale tributul recunoștinței și mulțămitei noastre. Ceriul să-le răspândească însutit jertfa adusă pe altarul sfintei biserici! — Georgiu Petrovici învătător, notar al comiteubului parochial.

* **O carte de mare valoare**. La sfârșitul anului expirat o apărut la Lipsca un voluminos tratat (638 pag.), un studiu istoric-teologic, intitulat: „P a p i s m u l și influența lui socială culturală“ (Das Papstthum in seiner sozial-kulturellen Wirksamkeit. Ed. Breitkopf und Härtel), datorit distinsului publicist, Conte de Hoensbroech, colaborator la revista săptămânală vieneză „Die Zeit.“ Volumul I al acestei lucrări (al II-lea n'a apărut încă), se ocupă de incviziție, superstiții, „scumpatul dracului“ și de vrăjitorii, în desfășurarea lor, ca concumitante ale desfășurării istoriei papalității.

Intr'un număr viitor al ziarului nostru vom da mai pe larg cuprinsul acestei prețioase lucrări, și nu vom întârzia de a da cititorilor nostri și escepte din acest studiu, pe cât de interesant, pe atât de important și valoros ca tratat științific.

* **Post de profesor**. În „Foaia Diecesană“ e publicat concurs la un post de profesor de teologie pentru institutul teologic-pedagogic din Caransebeș. Termin de concurs e 10 Aprilie st. n. Dotație: 1600 coroane salariu și 160 coroane cuincuenal; după numirea definitivă, relut de cuartir 400 cor.

* **Noua direcție a „Victoriei“**. Duminecă și-a ținut a 13-a adunare generală banca românească „Victoria“ din Arad, cu care ocaziune au fost aleși membri în direcție: Dr. N. Ciacian, Dr. A. Demian și Traian Vațian, ear' în comitetul de supraveghiere: G. Feier, N. Marcu, G. Popovici, P. Milovan, Dr. S. Ispravnic, și censor: Axente Secula.

* **La universitatea din Cernăuți** pe semestrul de iarnă al anului 1900/1 s'au înscris 483 studenți universitari, dintre cari: teologi 34 ordinari și unul estraordinar; juriști ordinari 343 și estraord. 30; filosofi 45 ordinari (între cari și o damă), 24 estraord (între cari 5 dame) și 6 farmaceuti. După limba maternă sânt 264 Germani, 105 Români, 59 Ruteni, 44 Poloni, 2 Cehi, 7 Sërbi, 1 Armean și 1 Bulgar. După religione sânt 137 gr.-or.; 1 arm.-or.; 80 rom.-cat.; 40 gr.-cat.; 5 arm.-cat.; 12 evang. c. a.; 207 mosaici și 1 fără confesiune.

* **Societate de lectură** a tinerimei dela institutul ped.-teol. din Arad în ședința sa generală ținută la 6 Martie st. n. a. c. s'a reconstituit în următorul mod: President: Constantin Mihulin cl. c. III. Secretar: Samuil Jacob cl. c. II. Notar: Alesandru Gurbădan ped. c. IV. Bibliotecar I: Romul R. Rațiu cl. c. I. Bibliotecar II: Alexandru Roja ped. c. III. Casier: Teodor Roxin cleric c. I. Controlor: Corneliu Musca ped. c. IV. Comisiunea literară: Simeon Leucuța cl. c. III., Traian Naghia cl. c. II., Zaharie Moga cl. I., Atanasiu Sirca ped. c. IV și Petru Savi ped. c. III. Comisiunea musicală: Ioan Németh cl. c. III., Ioan Sërbu cl. c. II., Dimitrie Maci cl. c. I., Nicolae Păsulă ped. c. IV. și Liviu Dublea ped. c. III. Comisiunea de revisiune: Eremia Leucuța cl. c. II., Moise Popovici cl. c. I. și Ioan Suciu ped. c. III.

† **Necrologe**. Părintele Iosif Secoșianu paroch în Toracul mare (comitatul Torontal) a încetat din viață la 6/19 Februarie c. în etate de 68 de ani, servind la altarul Domnului 24 ani în Sân-Mihaiul-romănesc, ear 14 ani în comuna sa natală Toracul-mare.

Inmormântarea i-s'a săvârșit cu mare solemnitate în 8/21 Februarie, la care au funcționat preoții: Paul Tempea din Toracul-mare, Vincențiu Petroviciu și Geore Lupșa din Toracul-mic și Valeriu Magdu din Ecica-gomână, — însoțit fiind până la groapă de întreg poporul credincios, care îl iubise ca pe un adevărat părinte al său. Răposatul în Domnul a fost un preot vrednic, care și-a păstorit turma cu înțelepciune, cu tact și cu multă dragoste creștinească. A lăsat în doliu profund numeroasa sa familie și întreagă comuna sa parochială. Dumnezeu bunul să-l odihnească în pace!

— Moartea a răpit dintre cei vii pe Iuliu Chirilă, student de clasa V-a în vârstă de 15 ani, lăsând într'un doliu neconsolabil pe iubiții săi părinți și numeroși consăngeni.

Osemintele răposatului defunct s'au aşezat la odihnă eternă, la 8 Martie nou, după rital gr. or. rom. în cimiterul din Şilindia, pontificând la înmormântare P. On. Dl protopop Constantin Gurban.

Pe răposatul îl deplâng părinții Acentiu Chirilă cu soția Ana născ. Beltechi, sora Constanța elevă în internatul școlii civile gr. or. rom. din Arad, Ioan Cure preot în Covăsinț și soția născ. Beltechi ca unchiu și mătușa-să Maria Țincru născ. Beltechi Aurel, Cornelia, Iuliu și Maria Cure ca veri și verișoare, Ioan Chirila ca unchiu și Todor Chirilă economi în Socodor ca moș.

Fie-i țărina ușoară, și memoria binecuvântată.

* *Istoriografie bisericești.* S'a primit la redacțiunea III-a Carte de Religiiune pentru școlile populare, de dr. P. Barbu, Ed. II. Caransebeș 1901. Prețul 30 fl.

C O N C U R S E.

Cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”, se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor parochii:

1) Pe baza concludului Ven. Consistor de sub Nr. 317/901 pentru a II-a parochie din Bârșea, a cărei venituri sunt: a) usufructul sesiei parochiale constatatoare din 24 jugh. catast. 732 st. c.; b) birul de una măsură cucuruz sfărâmat dela circa 130 de case; c) stolele usuate; d) un intravilan fără locuință; e) ca întregire a dotațiunii preoțești din visteria statului; pentru preot fără 8 clase s'au pus în curgere suma de 178 cor. 34 fl. (378 cor. 34 fl.) în care sumă 100 coroane sunt socotite pentru cvartir.

Toate venitele dau suma recerută pentru parochie de clasa a III-a.

2) *Govoșdia*, a cărei venituri sunt: a) usufructul pământului parochial constatator din 12 jugh. cat.; b) birul dela 49 case câte una măsură cucuruz sfărâmat, ear dela 32 case câte $\frac{1}{4}$ măsuri de cucuruz sfărâmat; c) stolele indatinate; d) grădina parochială și e) dotația se întregeste, din visteria statului, — până la 600 de coroane — cu suma anuală de 432 coroane.

De locuință până le edificarea casei parochiale se va îngriji parochia.

Aceste venituri dau suma recerută pentru parochii de clasa a III-a.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursurile adresate comitetului parochial concernent și ajustate conform prescrierilor Regulamentului pentru parochii, pe calea Prea On. oficiu protopresbiteral din Buteni (Buttyin, Aradmegye) și a-se prezenta în sf. biserică în careva Duminecă, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu IOAN GEORGIA, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de protopresviter în tractul Halmagiului cu parochia centrală Halmagiul, — devenit în vacanță prin trecerea în pensiuine a protopresviterului Ioan Groza, subscrisul Consistor după ascultarea votului concernentului comitet protopresviteral publică acest concurs cu termen de 35 de zile computate dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresviterală: Halmagiul cu filia Leștioara a) birul și stolele urmate; b) întregirea dotației dela stat, conform stabilirii și evaluării personale a alegândului protopresviter paroch.

II. Din protopresviterat: a) dotațiunea protopresviterală dela comunele din fostul comitat al Zarándului; b) dotațiunea dela parochiile adneceate din protopresviteratele Boroșineu și Buteni; c) competența pentru visitarea canonică și revisiunea socoților; d) retribuțiunea dela diecesă pentru inspecțiunea școlară și sedulele dela cununii de după cum va stabili Sinodul parochial.

Aspiranții la acest post se avisează ca în termenul indicat să-și presinte la subscrisul Consistor recursurile lor instruite cu documentele de calificatiune prescrise prin §, 53 din Stat. org. și prin concludul congresual Nr. 111/888 și anume să dovedească, că au evaluatiunea recerută dela reflectanți la parochii de clasa primă să producă atestat de maturitate și să dovedească cu atestat că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțămitor, și că prin zelul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pe terenul bisericesc-școlar.

Se observă reflectanților, că amăsurat concludului Consistorial Nr. 10403/900 alegândul este îndatorat să contribuie anual din dotațiunea sa protopresviterală și parochială cu 600 (șase sute) coroane spre acoperirea pensiunii protopopului Ioan Groza până va fi acesta în viață, care sumă alegândul va trebui să o plătească la cassa Consistorială în patru rate anuale egale ulterior.

Consistorul eparchial gr. or. rom. din Arad.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei vacante de a III-a clasă Holtmezeșiu, protopresbiteratul Halmagiului, se escrie concurs cu termenul de alegere de 30 de zile, dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: a) 16 jugere de pământ arător și fânațe; b) birul preoțesc, câte una măsură cucuruz sfărâmat dela 105 numere de casă; c) stolele indatinate; d) întregirea dotațiunii dela stat 347 coroane 66 fileri.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați, recursurile provăzute cu toate documentele prescrise, adresate comitetului parochial până la 16/29 Martie a. c. a-le trimite oficiului protopresbiteral în Halmagiul.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GROZA, m. p. adm. protop.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru repararea, văruierea pe din afară a s. Biserici gr. ort. rom. din Comloș (Ó-Szent Anna), comitatul Arad, protopopiatul Șiriei — Világos — precum și pentru tocmitarea gardului din împrejurul s. Biserici să publică „licitațiune minuendă” cu termen pe 18/31 Martiu 1901, și cu prețul de 500 (cinci sute) coroane, la înțelesul deciziei Prea Veneratului Consistor diecesan a Nr. 5649/1900.

Condițiunile se pot vedea la subsemnatul. Din ședința Comitetului parochial gr. ort. rom. ținută în Comloș la 19 Febr. (4 Martiu) 1901.

Michail Leucuța, m. p.
par. v.-preș. comit. par.

—□—